

Sygn. akt I ACz 1332/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer (spr.)

Sędziowie: SSA Grzegorz Krężolek

SSA Paweł Czepiel

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2017 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. D.

przeciwko M. D.

o ustalenie

na skutek zażalenia powódki

na punkt II postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 30 marca 2017 r.,

sygn. akt: I C 779/16, w przedmiocie kosztów sądowych

po s t a n a w i a

zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie II w ten sposób, że:

odstąpić od obciążenia powódki kosztami postępowania na rzecz pozwanego

SSA Grzegorz Krężolek SSA Jan Kremer SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt I ACz 1332/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Nowym Sączu po uprzednim umorzeniu postępowania, zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 7200 zł tytułem części kosztów postępowania.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że powódka W. D. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu M. D. domagała się ustalenia nieważności umowy dożywocia i darowizny zawartej w dniu 1 kwietnia 2015 r. pomiędzy powódką a pozwanym i zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego. Pozew w tej sprawie wpłynął w dniu 15 lipca 2016 r. Jako podstawę żądania powódka wskazała przepis art. 86 k.c., podnosząc, że umowa z dnia 1 kwietnia 2015 r. jest nieważna, jako dotknięta wadą oświadczenia woli. Powódka powołała się na błąd wywołany podstępem drugiej strony i podniosła, że podpisując umowę dożywocia i darowizny pozostawała w błędnym przekonaniu, że pozwany będąc jej synem zmienił stosunek do niej i kierując nim szlachetne pobudki. W praktyce okazało się, że nagle zainteresowanie pozwanego osobą powódki było sprytną taktyką ukierunkowaną na osiągnięcie zamierzonego celu przejęcia nieruchomości, usytuowanej w centrum Z.. Powódka nadto wniosła o udzielenie zabezpieczenia

roszczenia poprzez nakazanie wpisania w dziale (...) Kw Nr (...) Sądu Rejonowego w Z. ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu. Pozwany reprezentowany przez profesjonalnych pełnomocników wniósł o oddalenie powództwa oraz oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia nadto wniósł o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Postanowieniem z dnia 7 września 2016 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia. Na powyższe postanowienie powódka złożyła zażalenie. Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił zażalenie. W piśmie z dnia 28 marca 2017 r. pełnomocnik powódki powołując się na wykładnię zawartą w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie, że powódka nie ma interesu prawnego w tej sprawie, podniosła, że w piśmie skierowanym do Sądu Rejonowego w Z. powódka sprecyzowała stanowisko dotyczące uzgodnienia treści księgi wieczystej poprzez podniesienie zarzutu nieważności umowy dożywocia i darowizny z dnia 1 kwietnia 2015 r. Wobec powyższego w niniejszej sprawie pełnomocnik powódki na rozprawie w dniu 30 marca 2017 r. cofnęła pozew. Pełnomocnik pozwanego wyraził zgodę na cofnięcie pozwu, ale wniósł o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, zarówno postępowania rozpoznawczego jak i zabezpieczającego. Pełnomocnik powódki wniosła o odstąpienie od obciążania powódki kosztami postępowania, podniosła, że w tej sprawie sąd nie rozstrzygał od strony merytorycznej zasadności żądania, powódka w tej sprawie została zwolniona od kosztów sądowych, liczy 89 lat, ponadto pozwany nie wywiązuje się z obowiązku dożywocia, nie finansuje potrzeb powódki, wobec czego żądanie zasądzenia od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania jest sprzeczne zasadami współżycia społecznego. W oparciu o akta sprawy IC 624/15 Sądu Rejonowego w Z. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 7 grudnia 2015 r. powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika złożyła pozew o uzgodnienie treści księgi wieczystej nr (...) skierowany przeciwko M. D., K. D. i M. H. poprzez wykreślenie z działu (...) przedmiotowej księgi wieczystej pozwanej K. D. i wpisanie w to miejsce W. D. i M. H. w udziałach po 1/2 części. Powyższe okoliczności przemawiały za obciążeniem powódki częścią kosztów procesu poniesionych przez przeciwnika. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do odstąpienia w całości od obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego. Cofnięcie pozwu jest równoznaczne z przegraniem procesu i stosownie do art. 98 k.p.c. Powódka jest reprezentowana przez tego samego profesjonalnego pełnomocnika zarówno w sprawie IC 624/15 SR w Z. jak i w obecnej sprawie. Pozew o uzgodnienie treści księgi wieczystej nr (...) wpłynął do Sądu Rejonowego w Z. w dniu 7 grudnia 2015 r. i już w tym pozwie powódka mogła podnieść zarzut nieważności umowy dożywocia i darowizny z dnia 1 kwietnia 2015 r. co uczyniła w ostatnim czasie a nie wytaczać w lipcu 2016 r. odrębnej sprawy o ustalenie nieważności tej umowy, narażając pozwanego na koszty związane z celową obroną. Koszty należne z tytułu zastępstwa procesowego w postępowaniu rozpoznawczym to wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 14 417 zł stosownie do § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz. U. poz. 1804 i wynagrodzenie za postępowanie zażaleniowe w kwocie 7 200 zł jako 50% stawki minimalnej zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 2 powołanego Rozporządzenia., łączne koszty należne od powódki na rzecz pozwanego tytułem kosztów zastępstwa procesowego to kwota 21 617 zł. Przepis art. 102 k.p.c. stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Do zastosowania art. 102 k.p.c. nie wystarcza zła sytuacja majątkowa strony. Przepis wymaga, by wystąpiły okoliczności szczególne. Nie jest taką szczególną okolicznością sam fakt zwolnienia strony od kosztów sądowych, ani jej wiek. Jednakże mając na uwadze, że pozwany jest synem powódki, jest zobowiązany względem niej z umowy dożywocia to zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego pełnej kwoty kosztów w wysokości 21 617 zł byłoby niesprawiedliwe, dlatego w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego 1/3 część tej należności w kwocie 7 200 zł.

W tym okolicznościach sprawy sąd orzekł jak w punkcie II postanowienia w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. odstępując od obciążenia powódki w 2/3 kosztami zastępstwa procesowego.

Postanowienie to w całości zaskarżyła powódka wnosząc o jego uchylenie i stwierdzenie, że każda ze stron pozostaje przy poniesionych przez siebie kosztach względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania a mianowicie art. 102 k.p.c. polegające na bezzasadnym obciążeniu zwrotem części kosztów postępowania powódkę w sytuacji gdy pozew został cofnięty na pierwszym posiedzeniu Sądu, Sąd I instancji zwolnił powódkę od ponoszenia kosztów postępowania w całością

zasądzenie od powódki kosztów procesu nawet w części jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.. Podniósł że powódka działała w subiektywnym uzasadnionym okolicznością przekonaniu o zasadności roszczenia, które znajduje poparcie w obiektywnych okolicznościach sprawy, merytorycznie powódka uprawdopodobniła roszczenie które będą przedmiotem procesowania w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej a ponadto pozwany zaniedbuje swoją matkę.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie powódki jest zasadne.

Sąd Okręgowy trafnie wskazał na występowanie w sprawie szczególnych okoliczności uzasadniających nie obciążanie powódki kosztami postępowania. Przepis art. 102 k.p.c. pozwala sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach nie obciążać strony kosztami lub zasądzić tylko ich część. Sąd I instancji trafnie przyjął istnienie szczególnych okoliczności, a różnica sprowadza się do oceny zakresu nie obciążania powódki i uwzględnienia sumy okoliczności : wieku, zwolnienia od kosztów, poziomu dochodów, rodzaju sprawy, relacji rodzinnych, przekazania całości majątku pozwanemu, zarzutu nie wykonywania umowy dożywocia. Występująca w orzecznictwie tendencja do zawężającej wykładni przepisu art. 102 k.p.c. nie jest zasadna. W rozpoznawanej sprawie powódka liczy 89 lat i co istotne cały majątek przekazała synowi - pozwanemu, który według jej twierdzeń wbrew jej woli podarował nieruchomość córce. Rzecz nie w tym czy czynność taka była dopuszczalna, a w układzie relacji i uzgodnień rodzinnych pomiędzy synem a matką. Powódka kwestionuje umowę dożywocia , zarzucając jej niewykonywanie, jak też umowę darowizny. Pozwany domagał się zasądzenia całości kosztów w kwocie powyżej 21 000zł w sytuacji gdy spór dotyczy umowy dożywocia a powódka dysponuje aktualnie jedynie emeryturą. Przy orzekaniu o kosztach uwzględnić należy występujący w tle obowiązek alimentacyjny syna względem matki. Dodając do powyższego argumentację Sądu I instancji zażalenie okazało się zasadne. Sąd Apelacyjny przy rozpoznawaniu zażalenia nie odnosi się do innych zagadnień wykraczających poza jego zakres.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSA Grzegorz Kręzolek SSA Jan Kremer SSA Paweł Czepiel